

ISBN NO : 978-605-05-1714-9
ESER ADI : ULUSLARARASI HUKUK VE GÜVENLİK
YAZAR ADI : ERDAL BAYAR, ADEM ÖZER
YAYIM YILI : 2023

ULUSLARARASI HUKUK VE GÜVENLİK

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞITIM

YETKİN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.

Strasburg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye / ANKARA

Tel : 0 (312) 231 42 34 (35) – 232 03 43 Faks: 229 87 85

Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 234 50 56 (57) Pbx Faks: 0 (212) 234 50 58

e-mail: yetkin@yetkin.com.tr <http://www.yetkin.com.tr>

Yayınevi Sertifika No: 47453

Yayın Kodu: ISBN 978-605-05-1714-9

© Yetkin Yayınları 2023

Dizgi: YETKİN Elektronik Yayımcılık Sistemleri

Baskı: YETKİN BASIMEVİ

Kâzım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10

Tel: 0 (312) 341 00 06 06060 ANKARA

Matbaa Sertifika No: 47452

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Erdal BAYAR & Dr. Adem ÖZER

ULUSLARARASI HUKUK VE GÜVENLİK

Ankara 2023

Akçadağ, E. (2010). "Yeni Güvenlik Tehditleri, Avrupa Birliği'nin Geleceğine İlişkin Sonuçları ve Türkiye Faktörü", Bilge Strateji, 2 (2): 73-92.

Aksu, M. ve Turhan, F. (2012). "Yeni Tehditler, Güvenliğin Genişleme Boyutları ve İnsani Güvenlik", Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 4 (2): 69-80.

Akşit, C. (1984, Temmuz). "En Güzel Harp Oyunu: Satranç" Kara Kuvvetleri Dergisi, (73).

Antonini, B. (2009). Security Council Resolutions Under Chapter VII (Spain: Fundación para las Relaciones Internacionales y el Diálogo Exterior).

Ateşoğlu Güney, N. (2006). Batı'nın Yeni Güvenlik Stratejileri AB-NATO-ABD. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Baş Müftüler, M. (2006). "Türkiye Avrupa Birliği İlişkilerine Güvenlik Boyutundan Bir Bakış", Dış Politika Analiz Serisi, Tesev Yayınları.

Batr, K. (2010). Humanitarian Intervention in International Law: European Conflicts. VDM Publishing.

Biscop, S. (2004, March). "The European Security Strategy Implementing a Distinctive Approach to Security", 'Sécurité & Stratégie'-Royal Defence College (Paper No 82).

Bozkurt, E. (2003). Birleşmiş Milletler Sisteminde Kuvvet Kullanımı. Ankara: Nobel Yayınları.

Brzezinski, Z. (1998). Büyük Satranç Tahtası. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Buzan, B., Weaver, O. and de Wilde, J. (1998). Security: A New Framework for Analysis. Colorado: Lynne Rienner Publishers.

Charrett, C. (2009). "A Critical Application of Securitization Theory: Overcoming the Normative Dilemma of Writing Security", International Catalan Institute for Peace, Working Paper No. 2009/7.

Council of the European Union (2004), Brussels European Council 25 and 26 March 2004,

Cremona, M. (2016). "EU External Relations and the Law", Dennis Patterson ve Anna Södersten (Der.), A Companion to European Union Law and International Law. John Wiley & Sons, Inc.

Çakır, M. F. ve Emiroğlu, H. (2009). "Avrupa Sorunlarının Çözümünde AB'nin liderliği: Kosova'nın Nihai Statüsü Meselesi (1999-2005)", Uluslararası Hukuk ve Politika, 5(17): 85-106.

Dedeoğlu, B. (2003). Uluslararası Güvenlik ve Strateji. İstanbul: Derin Yayınları.

Demir, Ö. Ve Acar, M. (2002). Sosyal Bilimler Sözlüğü. Ankara: Vadi Yayınları.

Douglas-Scott, S. (2016). "The European Union and Human Rights", Dennis Patterson ve Anna Södersten (Der.), A Companion to European Union Law and International Law. John Wiley & Sons, Inc.

Efe, H. (2007 Güz). "AB'nin Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Oluşturma Çabaları" Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(2): 1-31.

EPLO Policy Paper (2008), The European Security Strategy: A Contribution to the 2008 Review. Brussels: European Peacebuilding Liaison Office.

Eralp Arısan, N. (2010). "Avrupa Birliği'nde Neler Oluyor?" Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV).

European Commissions (2014, December 8), The Commissioners (2010-2014) http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_en.htm. (Erişim Tarihi: 02.08.2023).

European Security Strategy (2003, December 12) A secure Europe in a better World, Brussels, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/ess/essen.pdf (Erişim Tarihi: 01.08.2023).

Franco, C., Meyer, C. O. and Smith, K. E. (2015). "'Living by Example?' The European Union and the Implementation of the Responsibility to Protect (R2P)". Journal of Common Market Studies, (53): 994–1009.

Gray, C. S. and Sloan, G. (2003)ç Jeopolitik, Strateji ve Coğrafya. Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları.

Haugstad, B. (1999). "Strategy Theory- A Short Review of the Literature", Kunne Nedtegreelse-SINTEF.

Homolkova, L. (June 2013). "Responsibility to Protect: the Never-ending Rhetoric or Actual Baseline for the EU's Possible Action" EIUC.

İnaç, H. ve Güner, Ü. (2006). "Avrupa ve Amerikan Güvenlik Çatışmaları Bağlamında Türk Dış Politikası", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, (6): 139-152.

İşyar, Ö. G. (2008), "Günümüzde Uluslararası Güvenlik Stratejileri: Kavramsal Çerçeve ve Uygulama", Gazi Akademik Bakış, 2 (3): 1-42.

Kahraman, S. (2003). "Avrupa Birliği ve Irak krizi: Bölünmeden Yeniden Birleşmeye Uzun, İnce bir Yol", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, (2): 151-161.

Karacasulu, Z. N. (2007). "Avrupa Entegrasyon Kuramları ve Sosyal İnşacı Yaklaşım", Uluslararası Hukuk ve Politika, 3 (9): 82-100.

Kedikli, U. (2006). "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Politikaları ve Hukuki Boyutu", Uluslararası Hukuk ve Politika (Uluslararası Terörizm ve Hukuk Özel Sayısı), 2(7): 54-79.

Kutluhan, B., "Nato'nun 50. Yılı ve Müttefik Güç Harekatı", Savunma ve Havacılık-Defence and Aerospace.

Küçükşahin, A. (2006). "Güvenlik Bağlamında Risk ve Tehdit Kavramları Arasındaki Farklar Nelerdir ve Nasıl Belirlenmelidir?", Güvenlik Stratejileri Dergisi, (2): 7-41.

Küçükşahin, A., Uyar, E. Ö., Tahminçiler, E. ve Dinçer, D. (2008). "Türkiye'nin Güvenlik Strateji Belgesi Nasıl Hazırlanmalıdır?", Güvenlik Stratejileri Dergisi, (4): 7-39.

Leonard, S. (12-15 September 2007), "Securitization and the other: theorising immigration", The 'Securitization' of Asylum and Migration in the European Union: Beyond the Copenhagen School's Framework. Turin (Italy): Paper presented at the SGIR Sixth Pan-European.

Ministry of the Interior (2008). "Finland's national strategy for civilian crisis management", approved by the Finnish government, UNDRR.

Mitsilegas, V. (2016). "EU Criminal Law", Dennis Patterson and Anna Södersten (Der.), A Companion to European Union Law and International Law. John Wiley & Sons, Inc.

Odello, Marco (2009), "International Security and International Organisations: Considerations under International Law", Cecilia M. Bailliet (Der.), Security: A Multidisciplinary Normative Approach, (Martinus Nijhoff Publishers).

Ohana, U. (12-15 September, 2007), "The Securitisation of Others: Fear, Terror, Identity", 6th Pan-European Conference on International Relations: Making Sense of a Pluralist World, Turin, Italy.

Ovalı, A. Ş. (2006). "Ütopya ile Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliğinin Kavramsallaştırması", Uluslararası İlişkiler, 3 (10): 3-52.

Presidency Conclusions, 9048/04.

Reimann, C. (2000). Assessing the State of the srt in Conflict Transformation. Berghof Handbook for Conflict Transformation.

Report on the Implementation of the European Security Strategy- Providing Security in a Changing World (2008) -Brussels: EN, S407/08.

Roberts, A. (1999). "NATO's Humanitarian War over Kosovo", Survival, (41): 107-108.

Rompuy, H. van (2010). "The challenges for Europe in a Changing World", College of Europe EU Diplomacy Paper 3, Bruges: Department of EU International Relations and Diplomacy Studies.

Rubin, B. R. (2005). "Constructing Sovereignty for Security", Survival: Global Politics and Strategy, 47(4): 93-106.

Russell, J. A. (2005, July). "Strategy, Security, and War in Iraq: The United States and the Gulf in the 21st century", Cambridge Review of International Affairs, 18(2): 283-301.

Sassòli, M. (2009). "The Concept of Security in International Law Relating to Armed Conflicts", Cecilia M. Bailliet (Der.), Security: A Multidisciplinary Normative Approach, Martinus Nijhoff Publishers.

Sassòli, M. and Carron, D. (2016). "EU Law and International Humanitarian Law", Dennis Patterson ve Anna Södersten (Der.), A Companion to European Union Law and International Law. John Wiley & Sons, Inc..

Schouten, P. (2009). "Theory Talk #35: Barry Buzan on international society, securitization, and an English school map of the World", Theory Talks, <http://www.theorytalks.org/2009/12/theory-talk-35.html> (Erişim Tarihi: 8.09.2023)

Snider, D. M. (1995). The National Security Strategy: Documenting Strategy Vision. U.S Army War College/Strategic Studies Institute.

Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (2007, Aralık), "Güvenlik Siyaseti için Değişen Stratejik Çerçeve" Güvenlik Siyaseti.

TDK, Türk Dil Kurumu Genel Ağ Sayfası. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 1.08.2023)

United Nations Development Programme (UNDP) (1994), Human Development Report 1994 Oxford: Oxford University Press.

United Nations General Assembly (UNGA) (14 August 2002), A/57/303 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/57/303 (Erişim Tarihi: 15.08.2023).

Ülger, İ. K. (2002). Avrupa Birliğinde Siyasal Bütünleşme-Ortak Dış politika ve Güvenlik Politikasının Oluşumu. İstanbul: Gündoğan Yayınları.

Vasconcelos, À., Grevi, G., Helly, D., Keohane, D., Schmid, H. and Zaborowski, M. (2009). The European Security Strategy, 2003–2008: Building on Common Interests. Paris: Institute for Security Studies, European Union.

Wæver, O. (1995). Securitization and Desecuritization (on security). New York: Columbia University Press.

Wessel, R. A. (2016). "Common Foreign, Security, and Defense Policy", Dennis Patterson ve Anna Södersten (Der.), A Companion to European Union Law and International Law. John Wiley & Sons, Inc.

White, N. D. and Davies-Bright, A. (2021). "The Concept of Security in International Law", Robin Geiß ve Nils Melzer (Der.), The Oxford Handbook of the International Law of Global Security, Oxford: Oxford Handbooks.

Williams, M. C. (2003). "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics". International Studies Quarterly, 47(4): 511–531.

Wilson, G. (2014). The United Nations and Collective Security. New York: Routledge.

Yıldız, Z. (2003). Politika Sözlüğü. İstanbul: Timaş Yayınları.

Yılmaz, S. (2007). "Ulusal Güvenlik Raporu 2007", BÜSAM Elektronik Dergisi, Beykent Üniversitesi, http://busam.beykent.edu.tr/resimy/ulusal_guvenlik_raporu.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2023.)

Yılmaz, S. (2009). Ulusal Savunma Strateji, Teknoloji, Savaş. İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Zhussipbek, G. (2009). "Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'nın Tanımı ve Düşünsel Arka Planı", Uluslararası Hukuk ve Politika, 5(19): 71 - 88.

Bellamy, A. J. (2006). "Whither the Responsibility to Protect? Humanitarian Intervention and The 2005 World Summit". Ethics & International Affairs, 20(2): 143-169.

Costantini, I., & Hanau Santini, R. (2022). "Power mediators and the 'illiberal peace'momentum: ending wars in Libya and Syria". Third World Quarterly, 43(1): 131-147.

Cusack, T. R., & Stoll, R. J. (1992). The security predicament: Assessing the effectiveness of realist and idealist principles in interstate politics (Berlin: International Relations Research Group).

Dahal, P. (2020). "Right to Self-Defence of States under International Law: A Conceptual Understanding". International Journal of Law Management & Humanities, 3, 1107.

Danchin, P. G. (2010). "Things Fall Apart: The Concept of Collective Security in International Law". P. G. Danchin ve H. Fischer (Ed.), *United Nations Reform and the New Collective Security* 35-75.

Egerton, G. W. (1983). "Collective Security as Political Myth: Liberal Internationalism and the League of Nations in Politics and History". *The International History Review*, 5(4): 496-524.

Frederking, B. (2003). "Constructing Post-Cold War Collective Security". *American Political Science Review*, 97(3): 363-378.

Higgins, R. (1995). *Problems and Process: International Law and How We Use It* (Oxford: Oxford University Press).

Josephson, H. (1979). "Outlawing war: Internationalism and the Pact of Paris". *Diplomatic History*, 3(4): 377-390.

Kant, I. (1915). *Perpetual peace, a Philosophical Essay* (London: G. Allen & Unwin).

Kelsen, H. (1948). "Collective Security and Collective Self-Defense Under the Charter of the United Nations". *The American Journal of International Law*, 42(4): 783-796.

Kelsen, H. (2001). *Collective security under international law* (New Jersey: The Lawbook Exchange).

Koskenniemi, M. (1995). "The Place of Law in Collective Security." *Michigan Journal of International Law*, 17: 454-490.

Kunz, J. L. (1947). "Individual and Collective Self-Defense in Article 51 of the Charter of the United Nations". *American Journal of International Law*, 41(4): 872-879.

Kupchan, C. A., & Kupchan, C. A. (1995). "The Promise of Collective Security". *International Security*, 20(1): 52-61.

Mearsheimer, J. J. (1994). "The False Promise of International Institutions". *International security*, 19(3): 5-49.

Miller, L. H. (1999). "The Idea and the Reality of Collective Security". *Global Governance*, 5(3): 303-332.

Moravcsik, A. (1997). "Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics". *International organization*, 51(4): 513-553.

Richardson, L. (1999). "The Concert of Europe and security management in the nineteenth century". H. Haftendorn, R. o. Keohane, ve C. A. Wallander (Ed.), *Imperfect unions: security institutions over time and space* (Oxford: Oxford University Press): 48-79.

Shraga, D. (2011). "The Security Council and Human Rights-From Discretion to Promote to Obligation to Protect". B. Fassbender (Ed.), *Securing Human Rights? Achievements and challenges of the UN Security Council* (Oxford: Oxford University Press).

Solana, J. (2004). *A Secure Europe in a Better World -The European Security Strategy: Council of the European Union*.

Tang, S. (2009). "The Security Dilemma: A Conceptual Analysis". *Security Studies*, 18(3), 587-623

The Charter of The United Nations. (1945). United Nations.

Thompson, K. W. (1953). "Collective Security Reexamined". *American Political Science Review*, 47(3), 753-772.

UN. (2020). *Security Council Must Reflect Twenty-First Century Realities, Delegates Tell General Assembly, with Many Calling for Urgent Expansion of Permanent Seats* [Press release]. Retrieved from <https://press.un.org/en/2020/ga12288.doc.htm> (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

Wilson, G. (2014). *The United Nations and Collective Security* (London: Routledge).

Fact sheet on DPRK nuclear safeguards. (n.d.). IAEA. <https://www.iaea.org/newscenter/focus/dprk/fact-sheet-on-dprk-nuclear-safeguards> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

Fact sheets on disarmament issues – UNODA. (n.d.). <https://disarmament.unoda.org/factsheets/> (Erişim Tarihi: 08.09.2023).

Futter, A. (2021). *The politics of nuclear weapons*. In Springer eBooks.

Gardner, T. G. (1994). Nuclear Nonproliferation: A Primer. Lynne Rienner Publishers.

Institute, S. I. S. I. P. R. (2023). SIPRI Yearbook 2023: Armaments, Disarmament and International Security. SIPRI Yearbook.

Joyner, D. H. (2011). Interpreting the Nuclear Non-Proliferation Treaty. Oxford University Press.

International Atomic Energy Agency. (n.d.). Additional Protocol. <https://www.iaea.org/topics/additional-protocol> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

Limited Test Ban Treaty (LTBT). (n.d.). U.S. Department of State. <https://2009-2017.state.gov/t/avc/trty/199116.htm#narrative> (Erişim Tarihi: 06.09.2023).

Margulies, P. (2008). Nuclear nonproliferation. Facts on File.

NPT review conferences. (n.d.). IAEA. <https://www.iaea.org/topics/npt-review-conferences> (Erişim Tarihi: 05.09.2023).

Nuclear Testing chronology. (n.d.). <https://www.atomicarchive.com/almanac/test-sites/testing-chronology.html> (Erişim Tarihi: 04.09.2023).

NTI. (2022, October 31). Kazakhstan. The Nuclear Threat Initiative. <https://www.nti.org/countries/kazakhstan/> (Erişim Tarihi: 03.09.2023).

NTI. (2023, January 23). Nuclear disarmament Belarus. The Nuclear Threat Initiative. <https://www.nti.org/analysis/articles/belarus-nuclear-disarmament/> (Erişim Tarihi: 02.09.2023).

NTI. (2023b, February 17). Nuclear disarmament Ukraine. The Nuclear Threat Initiative. <https://www.nti.org/analysis/articles/ukraine-nuclear-disarmament/> (Erişim Tarihi: 01.09.2023).

Rhodes, R. (1995). Dark Sun: The Making of the Hydrogen Bomb. Simon & Schuster.

Rydell, R. (2006, June). Looking Back: Going for Baruch: The nuclear plan that refused to go away. Arms Control Association. <https://www.armscontrol.org/act/2006-06/looking-back-going-baruch-nuclear-plan-refused-away> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

Schumann, A. (2023). Fact Sheet: Fissile Material Cutoff Treaty (FMCT). Center for Arms Control and Non-Proliferation.
<https://armscontrolcenter.org/fact-sheet-fissile-material-cutoff-treaty-fmct/#:~:text=A%20fissile%20material%20cutoff%20treaty,ingredients%20f or%20building%20nuclear%20weapons>. (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

Status of signatures and ratifications. CTBTO. (2003, September 24).
<https://www.ctbto.org/our-mission/states-signatories> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

Thakur, R. (2015). Nuclear weapons and international security: Collected Essays. Routledge.

The Structure and Content of Agreements Between the Agency and States Required in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. (n.d.). IAEA.
<https://www.iaea.org/publications/documents/infcircs/structure-and-content-agreements-between-agency-and-states-required-connection-treaty-non-proliferation-nuclear-weapons> (Erişim Tarihi: 19.09.2023).

Treaty on the prohibition of nuclear weapons – UNODA. (n.d.).
<https://disarmament.unoda.org/wmd/nuclear/tpnw/> (Erişim Tarihi: 19.09.2023).

United Nations. Dag Hammarskjöld Library. (n.d.). Research Guides: UN General Assembly Resolutions Tables: 1st Session (1946-1947).
<https://research.un.org/en/docs/ga/quick/regular/1> (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

United Nations. (n.d.-b). International Day for the Total Elimination of Nuclear Weapons | United Nations. <https://www.un.org/en/observances/nuclear-weapons-elimination-day#:~:text=It%20was%20the%20subject%20of,weapons%20adaptable%20to%20mass%20destruction>. (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UNODA Treaties Database. (n.d.). <https://treaties.unoda.org/t/tlatelolco> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UNODA Treaties Database. (n.d.-b). <https://treaties.unoda.org/t/rarotonga> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UNODA Treaties Database. (n.d.-c). <https://treaties.unoda.org/t/bangkok> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UNODA Treaties Database. (n.d.-d). <https://treaties.unoda.org/t/pelindaba> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UNODA Treaties Database. (n.d.-e). <https://treaties.unoda.org/t/canwfz> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UNODA Treaties Database. (n.d.-f). <https://treaties.unoda.org/t/npt> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

UN Security Council: IAEA Grossi calls for establishment of nuclear safety and Security Protection zone at Zaporizhzhya NPP. (n.d.). IAEA. <https://www.iaea.org/newscenter/news/un-security-council-iaea-grossi-calls-for-establishment-of-nuclear-safety-and-security-protection-zone-at-zaporizhzhya-npp> (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

U.S. Department of Defense. (2019, August 2). U.S. withdraws from Intermediate-Range Nuclear Forces treaty. <https://www.defense.gov/News/News-Stories/article/article/1924779/us-withdraws-from-intermediate-range-nuclear-forces-treaty/> (Erişim Tarihi: 13.09.2023).

Woolf, A. F. (2011, February 7). Nuclear Arms Control: The Strategic Offensive Reductions Treaty. <https://sgp.fas.org/crs/nuke/RL31448.pdf> (Erişim Tarihi: 19.09.2023).

Westing, A. (1981). Environmental Impact of Nuclear Warfare. *Environmental Conservation*, 8(4): 269-273.

Azaria, D. (2018). "Community Interest Obligations in International Energy Law", Benvenisti, Eyal ve Georg Nolte (Der.), *Community Interest Obligations in International Energy Law*. Oxford: Oxford University Press: 297-315.

Boute, A. (2016). "The Water-Energy-Climate Nexus Under International Law: A Central Asian Perspective", *Michigan Journal of Environmental & Administrative Law*, 5(2): 371-434.

Bruce, S. (2013). "International Law and Renewable Energy: Facilitating Sustainable Energy for All?", *Melbourne Journal of International Law*, 14(1): 18-53.

De Jong, S. and Jan W. (2013), *Institutional Actors in International Energy Law*. Leuven: Centre for Global Governance Studies..

Dyer, H. (2016). "Energy Security and Energy Policy Incoherence", Heffron, Raphael J. and Gavin F. M. Little (Der.), *Delivering Energy Law and Policy in the EU and the US*. Edinburgh: Edinburgh University Press: 467-471.

Gitelman, L., Magaril, E. and Kozhevnikov, M. (2023). "Energy Security: New Threats and Solutions", *MDPI*, 16 (6): 1-25.

Heffron, R. J. (2015). *Energy Law: An Introduction*. Cham: Springer.

Heffron, R. J. and Talus, K. (2016). "The evolution of energy law and energy jurisprudence: Insights for energy analysts and researchers", *Energy Research & Social Science*, 19: 1-10.

Luft, G. and Korin, A. (2009). *Energy Security Challenges for the 21st Century: A Reference Handbook*. California: ABC-CLIO.

Marceau, G. (2012). "The WTO in the Emerging Energy Governance Debate", *International Energy Governance*, 106: 385-389.

Marhold, A. A. (2015). "Fragmentation and the Nexus between the WTO and the ECT in Global Energy Governance- A Legal-Institutional Analysis Twenty Years Later", *The Journal of World Investment & Trade*, 16: 389-435.

Marhold, A. A. (2021). *Energy In International Trade Law: Concepts, Regulation and Changing Markets*. Cambridge: Cambridge University Press.

Morgandi, T. and E. Viñuales, J. (2021). "Energy Security in International Law", Geiß, Robin ve Nils Melzer (Der.), *The Oxford Handbook of the International Law of Global Security*. New York: Oxford University Press: 450-467.

Nordtveith, E. (2020). "International Energy Law in Perspective: The Relationship between National and International Law", Hunter, Tina Soliman, Ignacio Herrera Anchustegui, Penelope Crossley ve Gloria M.

Alvarez (Der.), Routledge Handbook of Energy Law. New York: Routledge: 42-57.

Odeke, A. (2011). "Somali piracy effects on oceanborne commerce and regional security and challenges to international law and world order", Australian and New Zealand Maritime Law Journal, 25(1): 134-160.

Paterson, J. (2020). "Reconceptualising Energy Security from a Legal Perspective in the Context of Climate Change", Hunter, Tina Soliman, Ignacio Herrera Anchustegui, Penelope Crossley ve Gloria M. Alvarez (Der.), Routledge Handbook of Energy Law. New York: Routledge: 58-73.

Pettinen, S. L. (2020). "Energy Market Liberalisation: From Monopolistic to Traded Markets in the European Market" Hunter, Tina Soliman, Ignacio Herrera Anchustegui, Penelope Crossley ve Gloria M. Alvarez (Der.), Routledge Handbook of Energy Law. New York: Routledge: 77-89.

Redgwell, C. (2016). "International Regulation of Energy Activities", Roggenkamp, Martha M., Catherine Redgwell, Inigio Del Guayo, Anita Rønne (Der.), Energy Law in Europe: National, EU and International Regulation. New York: Oxford University Press: 13-136.

Shih, W. C. (2009). "Energy security, gatt/wto, and regional agreements", Natural Resources Journal, 49(2): 433-484.

Smal, T. and Wieprow, J. (2023). "Energy Security in the Context of Global Energy Crisis: Economic and Financial Conditions", MDPI, 16(4): 1-12.

Strojny, J., Anna Krakowiak-Bal, Jarosław Knaga and Piotr Kacorz (2023), "Energy Security: A Conceptual Overview", MDPI, 16 (3): 1-35.

Talus, K. (2007). "Role of the European Court of Justice in the Opening of Energy Markets", ERA Forum, (8): 435-448.

Talus, K. and Wüstenberg, M. (2018). "WTO Panel Report in the EU – Energy Package dispute and the European Commission Proposal to amend the 2009 Gas Market Directive", Journal of Energy & Natural Resources Law, 37(3): 327-339.

Yazar, E. (2023), "Yabancı Savaşçılar ve Rusya-Ukrayna Savaşı", Adem Özer ve Fatma Taşdemir (Ed.), Stepler, Dinyeper ve Barut: Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Uluslararası Hukuk Veçhesi, Ankara: Adalet Yayınevi.

Badell-Sánchez, D. (2018). The Age of Outsourcing: UN Peacekeeping Operations. In P. a. F. Sánchez (Ed.), Peacekeeping: Global Perspectives, Challenges, and Impacts. New York: Nova Publications Science

Bellamy, A. J., Williams, P. D. (2004). Conclusion: What future for peace operations? Brahimi and beyond. *International Peacekeeping*, 11(1): 183–212.

Bianchetti, O. (2016). The Role of Private Military Security Companies in the New Generation of UN Peacekeeping Missions. Universität Zürich.

Bratt, D. (1996). Assessing the Success of UN Peacekeeping Operations, *International Peacekeeping*, 3(4): 64-81.

Brauer, J. (1999), "An Economic Perspective on Mercenaries, Military Companies and the Privatization of Force," *Cambridge Review of International Affairs*. (XIII): 130-145.

Bures, O. (2005). Private Military Companies: A Second Best Peacekeeping Option?, *International Peacekeeping*, 12(4): 533-534.

Cameron, L. (2017). The Privatization of Peacekeeping: Exploring Limits and Responsibility under International Law. Cambridge: Cambridge University Press.

Cook, T. (2002). Dogs of War or Tomorrow's Peacekeepers?: The Role of Mercenaries in the Future Management of Conflict. *The Culture, Mandala* 5(1). <http://www.international-relations.com/wbcm5-1/wbmercenaries.htm> (Erişim Tarihi: 08.10.2023).

Council of the European Union, 31 Ağustos 2023). The Business of War – Growing risks from Private Military Companies, <https://www.consilium.europa.eu/media/66700/private-military-companies-final-31-august.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2023).

Findlay, T. (1996). The New Peacekeepers and the New Peacekeeping. Working Paper Sayı 1996/2. Australian National University, Canberra ACT

Australia, <https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/41679/4/96-2.pdf> (Erişim Tarihi: 07.10.2023).

Fitzsimons, L. G. (2015). Should Private Military Companies be used in UN Peace Operations? E-International Relations, https://www.e-ir.info/2015/11/17/should-private-military-companies-beused-in-un-peace-operations/#_ftn62 (Erişim Tarihi: 09.10.2023).

Galtung, J. (1996). Peace by peaceful means: peace and conflict, development and civilization. Oslo: International Peace Research Institute.

Ghebali, V. (2006). The United Nations and the Dilemma of Outsourcing Peacekeeping Operations”, Private Actors and Security Governance, A. Bryden and M. Caparini (eds), LIT Verlag, Münster.

Glucksmann, R. (2023). La Grande Confrontation, Allary Edition.

Gomez del P., José L. (2012). A U.N. Convention to Regulate PMSCs?, Criminal Justice Ethics, 31(3): 262–86.

Hancock, E. (2023). “Wagner Group boss shuts media empire”, Politico, 2023, <https://www.politico.eu/article/wagner-group-boss-yevgeny-prigozhin-shutter-patriot-media-empire/> (Erişim Tarihi: 05.10.2023).

Heinemann-Grüder, A. (2023). “Russia’s corporate warriors in armed conflicts”, EUISS, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_10_Private%20military%20companies%20%281%29.pdf (Erişim Tarihi: 05.10.2023).

Lilly, D. (2000). The privatization of security and peacebuilding: A Framework for Action. International Alert.

Mathieu, F., & Dearden, N. (2007). Corporate Mercenaries: The Threat of Private Military & Security Companies”. Review of African Political Economy, 34(114): 744–755.

Olaniyan, A. O. (2011). Unorthodox peacekeepers and responses in Africa. In S. Gumede (Ed.), From market for force to market for Peace: Private military and security companies in peacekeeping operations. ISS Monograph Number (183), Institute for Security Studies: 5–15.

Ostensen, Å. G. (2013). In the Business of Peace: The Political Influence of Private Military and Security Companies on UN Peacekeeping, *International Peacekeeping*, 20(1): 33-47.

Pingeot, L. (2012). *Dangerous partnership: Private Military & Security Companies and the UN*. Berlin: Rosa-Luxemburg-Stiftung e.V. (Rosa Luxemburg Foundation).

Report of the Panel on UN Peace Operations (Brahimi Report) | PEACEBUILDING. (n.d.-b).

<https://www.un.org/peacebuilding/content/report-panel-un-peace-operations-brahimi-report> (Erişim Tarihi: 05.10.2023).

Scahill, J. (2008). *Blackwater: The Rise of the World's Most Powerful Mercenary Army*. Gardners Books.

Secretary-General Reflects On "Intervention" In Thirty-Fifth Annual Ditchley Foundation Lecture (1998). UN Press.

<https://press.un.org/en/1998/19980626.sgsm6613.html> (Erişim Tarihi: 07.10.2023).

Singer, P. W. (2003). *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*. Cornell University Press.

Tkach, B., Phillips, J. (2020). UN Organizational and Financial Incentives to Employ Private Military and Security Companies in Peacekeeping Operations. *International Peacekeeping*, 27(1): 102-23.

Tooze, A. (2023). The Wagner uprising and the centrifugal force of war, Chartbook, <https://adamtooze.substack.com/p/chartbook-224-the-wagner-uprising> (Erişim Tarihi: 05.10.2023).

UN Department of Peacekeeping Operations, (2015). *Peacekeeping Fact Sheet*, <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/factsheet.shtml> (Erişim Tarihi: 07.10.2023).

UNRIC (2020). "Responsibility to Protect – A Short History," <https://archive.unric.org/en/responsibility-toprotect/26981-r2p-a-short-history> (Erişim Tarihi: 06.10.2023).

1958 tarihli Cenevre Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesi (Türkçe), <http://www.turkishgreek.org/index.php/kuetuephane/item/134-1958-cenevre-deniz-hukuku-soezlesmeleri-kara-sulari-ve-bitisik-boelge-soezlesmesi> (Erişim Tarihi: 29.06.2023)

1982 tarihli BMDHS (Türkçe, Çeviren Aydoğan Özman), <http://www.turkishgreek.org/index.php/kuetuephane/item/153-unclos-turkish> (Erişim Tarihi: 29.06.2023).

Abbas, B. A. (2020). "Assessing the 'Law of the Sea' A Case for the US' Right of Passage in the Strait of Hormuz", Special Report 205, Centre for Internal and Regional Security, IPCS, 1-15.

Al-Bolushi, M. (2016). "The Effect of Omani-Iranian Relations on the Security of the Gulf Cooperation Council Countries after the Arab Spring", Contemporary Arab Affairs, 9(3): 383-399.

Asghar, J. V. (2012). The Geopolitics of the Strait of Hormuz and the Iran-Oman Relations. Iranian Review of Foreign Affairs, 2(48): 7-40. https://www.sid.ir/en/VEWSSID/J_pdf/1035820120802.pdf (Erişim Tarihi: 29.06.2023).

Bagheri, S. (2015). "Iran's Attitude To Security In The Strait of Hormuz: An International Law Perspective", New Zealand Yearbook of International Law, (13): 83-106.

Cordesman, A. H. (2007, 26 Mart). Iran, Oil, and the Strait of Hormuz. <https://www.csis.org/analysis/iran-oil-and-strait-hormuz> (Erişim Tarihi: 29.06.2023).

Franckx, E., Razavi, A. (2002), "The Strait of Hormuz", Bayram Öztürk, & Reşat Özkan (Eds.). The Proceedings of the Symposium on the Straits Used for International Navigation: 16-17 November 2002. Turkish Marine Research Foundation.

Kraska, J. (2014). "Legal Vortex in the Strait of Hormuz", Virginia Journal of International Law. 54(2): 323-366.

Law of Marine Areas of the Islamic Republic of Iran in the Persian Gulf and Oman Sea, <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/>

ELECTRONIC/84321/93653/F1149324061/IRN84321.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2023).

Lott , A., & Kawagishi S. (2022). "The Legal Regime of the Strait of Hormuz and Attacks Against Oil Tankers: Law of the Sea and Law on the Use of Force Perspectives", *Ocean Development & International Law*, 53(2-3): 123-146.

Martín, A. G. L. (2010). *International Straits: Concept, Classification and Rules of Passage*. Springer Science & Business Media.

Mojtahed-Zadeh, N., Ali-Reza, Salarian, R. (2014), "Continental Shelf Issue in Iran and Its Southern Neighbors", *Iranian Review of Foreign Affairs*, 4(4): 161-183.

Mojtahed-Zadeh, P., Zarei, B. (2017). "Maritime Boundary Delimitations in the Persian Gulf", *International Studies Journal (ISJ)*. 14(2): 49-66.

Özman, A. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (1982).
<http://www.turkishgreek.org/index.php/kuetuephane/item/153-unclos-turkish> (Erişim Tarihi: 29.06.2023).

Pazarcı, H. (1999). *Uluslararası hukuk dersleri* (6th ed.). Turhan Kitabevi.

Ramazani, R. K (1979). *The Persian Gulf and The Strait of Hormuz*, Sijthoff and Noordhoff International Publishers, Rijn, The Netherlands.

Schachte Jr, William L. (1993). "International straits and navigational freedoms", *Ocean Development and International Law*, 24(2): 179-195.

ST/CS/SER.A/29/Add.2, (1994),
<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=ST%2FCS%2FSER.A%2F29%2FADD.2&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False> (Erişim Tarihi: 01.06.2023).

UN Law of Sea, 1958, https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-1&chapter=21 (Erişim Tarihi: 01.06.2023).

UN Law of Sea, 1982,
https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XI-6&chapter=21&Temp=mtdsg3&clang=_en (Erişim Tarihi: 01.06.2023).

US LIS No 114, (1994), Limits in the Seas, Iran's Maritime Claims, United States Department of State Bureau, of Ocean and International Environmental and Scientific Affairs.

Wählisch, M. (2012). The Iran-U.S. Dispute, the Strait of Hormuz, and International Law, The Yale Journal of International Law Online, Vol:37. (Spring 2012). 22-34.

Worldatlas, "Strait of Hormuz", 2023, <https://www.worldatlas.com/straits/strait-of-hormuz.html> (Erişim Tarihi: 01.06.2023).

Al Jazeera Türk (2014). "Suriye'de silahlı muhalafet", <http://www.aljazeera.com.tr/dosya/suriyede-silahli-muhalefet> (Erişim tarihi: 14.09.2023).

Aslan, M. (2019). "Turkey's Reconstruction Model in Syria", SETA Report, İstanbul: 29.

Ayhan, V. (2011, 8 Ağustos). Davutoğlu'nun Şam ziyareti: Beklentiler ve restleşmeler. T24. <https://t24.com.tr/haber/davutoglunun-sam-ziyareti-beklentiler-ve-restlesmeler,161173> (Erişim tarihi: 17.08.2023).

Bilgin, İ. (2019). "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama", Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi, 2 (1): 8.

Birgün (2019). "Erdoğan: Sığınmacılar için harcadığımız para 40 milyar doları aşmış durumda", <https://www.birgun.net/haber/erdogan-siginmacilar-icin-harcadigimiz-para-40-milyar-dolari-asmis-durumda-280421> (Erişim tarihi: 28.08.2023).

Bourantonis, D. (2005). "The History and Politics of UN Security Council Reform", New York: Routledge.

Budak, M. M. (2019). "Türkiye'nin Ortadoğu'da Kamu Diplomasisi Tecrübesi", Ortadoğu Etütleri, 11 (1): 142-169.

CNN World (2011). "World pressure grows on Syria", <https://edition.cnn.com/2011/09/23/world/meast/syria-unrest/index.html> (Erişim tarihi: 28.09.2023).

Çalık, B. (2019, March 5). Türkiye, Suriyeli çocukların okullaşmasında dünya ortalamasını geçti. AA. <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/turkiye-suriyeli-cocuklarin-okullasmasinda-dunya-ortalamasini-gecti/1468778#> (Erişim tarihi: 08.08.2023).

El-Arabi, N. (2012, January 28). Arab League suspends Syria mission. BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-16774171> (Erişim tarihi: 21.08.2023).

Erdoğan, M. (2017). "Suriyeliler Barometresi", Murat Erdoğan Blog, <https://mmuraterdogan.files.wordpress.com/2016/06/suriyeliler-barometresi-yc3b6netici-c3b6zeti.pdf> (Erişim tarihi: 19.09.2023)

Gause, F. G. (2016). "Why Middle East Studies Missed the Arab Spring", Foreign Affairs, The Arab Spring at Five, March 2016: 67.

Habertürk (2018). "Türkiye, 8 yılda Suriye'ye 42 bin TIR insani yardım gönderdi", <https://www.haberturk.com/turkiye-8-yilda-suriye-ye-42-bin-tir-insani-yardim-gonderdi-2245621> (Erişim tarihi: 02.09.2023).

HRW (2018), "Data used in Human Rights Watch's reporting on chemical weapons attacks in Syria", <https://www.hrw.org/news/2018/04/04/syriayear-chemical-weapons-attacks-persist> (Erişim tarihi: 14.08.2023).

Jones, S. G. (2013) "The Mirage of the Arab Spring", Foreign Affairs, <https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2012-12-03/mirage-arab-spring> (Erişim tarihi: 02.09.2023)

Karabulut R. ve Açak, M. (2018). "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Ekonomik Maaliyeti (2011-2017)", Birey ve Toplum, 8 (15): 131-133.

Kocalar, K. (2016, February 15). Türkiye'nin Suriyelilere uzanan eli: AFAD. AA. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-suriyelilere-uzanan-eli-afad/521368> (Erişim tarihi: 17.08.2023).

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, "İlk ve Orta Eğitime Erişimi Sağlanan Suriyeli Öğrenci Sayısı", <https://hbogm.meb.gov.tr/> (Erişim tarihi: 19.09.2023)

Mızrak, B. (2020) “Türkiye’nin Suriye ve Irak’taki Müdahalelerinin Hukuki Meşruiyeti (2015-2018)”, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmalar Enstitüsü.

Milliyet (2011). “Başbakan Erdoğan: Devlette yeni bir yapılanmaya gidiyoruz”, <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/basbakan-erdogan-devlette-yeni-bir-yapilanmaya-gidiyoruz-1388299> (Erişim tarihi: 07.09.2023).

Miş, N. (2011). “Suriye 2011”, Orsam Ortadoğu Yıllığı 2011: 282-283.

MacAskill, E. (2011, May 18). Syria’s president, Bashar al-Assad, becomes US target for sanctions. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2011/may/18/bashar-assad-target-us-sanctions-syria> (Erişim tarihi: 28.08.2023).

MacFarquhar, N. (2011, November 13). Arab League suspends Syria over its crackdown. The New York Times.
<https://www.nytimes.com/2011/11/13/world/middleeast/arab-league-votes-to-suspend-syria-over-its-crackdown-on-protesters.html> (Erişim tarihi: 14.08.2023).

Perthes, V. (2012). “Europe and the Arab Spring”, Survival, 53, :73-77.

Resmî Gazete (2016). “2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair Bakanlar Kurulu Kararı”, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161022-2.pdf> (Erişim tarihi: 31.08.2023).

S/RES/2254 (2015), UN Security Council, 18 Aralık 2015.

Suriye'nin Siyasi Görünümü, T.C. Dışişleri Bakanlığı,
<http://www.mfa.gov.tr/suriye-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (Erişim tarihi: 11.09.2023)

Lister, S., Hughes, D. (2011, 2 Eylül). EU bans imports of Syrian oil over crackdown | The Independent. The Independent.
<https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/eu-bans-imports-of-syrian-oil-over-crackdown-2348154.html> (Erişim tarihi: 30.08.2023).

Türk Kızılay Göç Hizmetleri Direktörlüğü, (2021). “Suriye İnsani Yardım Operasyonu”, Ankara.

Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), (2021). “Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu 2021”, Ankara.

Ulutaş, U. ve diğerleri. (2015). “Sınırları Aşan Kriz: Suriye”, SETA Analiz, (120):8.

UN News (2023), “Security Council fails to reach consensus on Syria aid lifeline”, <https://news.un.org/en/story/2023/07/1138562> (Erişim tarihi: 12.08.2023).

Yahya, M. (2019). “The Middle East’s Lost Decades”, Foreign Affairs, <https://www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/2019-10-15/middle-easts-lost-decades> (Erişim tarihi: 19.09.2023)

Yamaner, M. B. vd. “12 Ağustos 1949 Tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokolleri”, İstanbul: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

YTB. “Başkanlığımız”, <https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/baskanligimiz-2> (Erişim tarihi: 02.08.2023).

YTB. “Faaliyet Raporları”, <https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/faaliyet-raporlari> ss.52-53 (Erişim tarihi: 02.08.2023).

Turkey: 3RP Country Chapter - 2019/2020 - EN. (n.d.). UNHCR Operational Data Portal (ODP). <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/68618> (Erişim tarihi: 02.08.2023).

Ağırbaşı, Ş. (2012). “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Din Ve Vicdan Özgürlüğü”, TBB Dergisi, (101): 83-102.

Atagün, Ö. F. (2009). “AİHM Kararları Işığında Nefret Suçu”, 1-11. <https://www.omeratagun.com/files/AIHM%20Kararlar%C4%B1yla%20Nefret%20Sucu.pdf> (Erişim Tarihi: 09.09.2023).

Çağiran, M. E. (2006). Uluslararası Alanda İnsan Hakları, Ankara: Platin Yayınları.

- Demirbaş, T. (2007). "Nefret Söylemi ve Nefret Suçları", D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan, 19(Özel Sayı): 2693-2701.
- Dobbins, J. and Set G. J. (2017), "The End of A Caliphate", Survival, 59(3): 52-72.
- Erdem, B. (2022). "Ofansif Mizah ve İfade Özgürlüğü", Anayasa Yargısı, 39(2): 311-353.
- Eren, A. (2015). "İnsan Hakları Hukuku Bakımından İslam Peygamberinin Karikatürünün Çizilmesi", Mehmet Akif Aydın'a Armağan, 21(2): 355-368.
- Hansen, R. (2006). "The Danish Cartoon Controversy: A Defence of Liberal Freedom", Journal Compilation, 44(5): 3-62.
- Hunting, S. P. (1993), The Clash Of Civilization, Foreign Affairs, 72(3): 22-49.
- Kabasakal B. D. (2015). "Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün Bir Parçası mıdır?", Felsefe/Düşünce Dergisi, (6): 55-79.
- Köprülü, G. (2019). "Uluslararası Hukuk Bağlamında Din ve Vicdan Hürriyetinin Korunması" Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 1(1): 80-91.
- Oran, N. (2018). İfade Özgürlüğü ve Din (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Orallı, L. E. (2022). "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde İfade Özgürlüğü ve Sınırları", Tesam Akademi Dergisi, 9(2): 537-570.
- Parlak, N. (2022). "Endülüs'te Kitap Yakma Hâdiseleri", İSTEM, 16 (32): 201-202.
- Pazarcı, H. (2013). Uluslararası Hukuk, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Özar, S. (2020). "İfade Özgürlüğünü Kısıtlamada Meşru Bir Amaç Olarak Dini Duyguların Korunması: "E.S. V. Avusturya" Davası", Adalet Dergisi, 2(65): 365-394.
- Özbay, Ö. (2013). "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında İfade Özgürlüğü Kısıtlamaları", AÜHFD, 62(1): 93-146.

Reisoğlu, S. (2001). Uluslararası Boyutlarıyla İnsan Hakları, İstanbul: Beta.

Smet, S. (2019). "Free Speech versus Religious Feelings, the Sequel: Defamation of the Prophet Muhammad in E.S. v Austria", European Constitutional Law Review, 15(1): 158-170.

Şirin, T. (2016). "İfade Özgürlüğü, Dinin veya Dini Duyguların Korunması Amacıyla Sınırlanabilir Mi?", Anayasa Hukuku Dergisi, 5(10): 527-550.

Taşdemir, F. (2020). Terörizm ve Ülke Dışı Kuvvet Kullanma Hukuku, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Toptaş, E. (2022). "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Nefret Söylemi İkilemi: İfade Özgürlüğü Ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı", AKDHFD, 12(2): 973-1002.

Uslu, C. (2013). "Nefret Söylemi Suçu Versus İfade Hürriyeti", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (38): 185-202.

Ünal, M. (2019). "Modern Hukuk Ve İslâm Hukukunda İfade Özgürlüğü ve Dine Hakaret Noktasında Sınırlandırılması", Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(2): 135-158.

Vural, F. (2015). "Kur'âni Kerîm Perspektifinden Düşünce ve Özgürlüğü", Ekev Akademi Dergisi, 19(63): 69-93.

Yardım, M. ve Dalkılıç, M. M. (2018). "Nefret Söylemi ve İfade Özgürlüğü Tartışmaları Çerçevesinde İslamofobya: L'Express Dergisi Örneği", Medya ve Din Araştırmaları Dergisi (MEDİAD), 1(1): 89-109.

Yayla, A. (2008). "İfade Hürriyeti Nedir ve Niçin Gereklidir?", Liberal Düşünce, (İlkbahar): 159-175.

Yazar, E. (2021). İnsan Hakları Bağlamında Avrupa'da Yabancı Terörist Savaşçılar, Ankara: Adalet Yayınevi.

İnternet Kaynakları

Akgün, M. H. (2023). "5 Soru: İsveç'te Kur'anı Kerim'e Saldırı", SETA, <https://www.setav.org/5-soru-isvecte-kuran-i-kerime-saldiri/>, (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Altunkaya, T. (2017). "Wilders: "Kur'an Hollanda'da Yasaklanmalı", Euronews, <https://tr.euronews.com/2017/03/05/wilders-kur-an-hollanda-da-yasaklanmali>, (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

Altuntaş, A. (2023, 8 Temmuz). "İsveç, Kur'anı Kerim Yakma Eylemlerini Durdurmak İçin Yasa Değişikliğini Tartışıyor", Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/isvec-kuran-i-kerim-yakma-eylemlerini-durdurmak-icin-yasa-degisikligini-tartisiyor/2940169> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950). https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_tur , (Erişim Tarihi: 16.09.2023).

Bag, M. (2023, 20 Temmuz), İsveç'in Kuran Yakma İznine Tepki Gösteren Iraklılar, Bağdat Büyükelçiliği'ni Bastı", Euronews, <https://tr.euronews.com/2023/07/20/isvecin-kuran-yakma-iznine-tepki-gosteren-iraklilar-bagdat-buyukelciligini-basti> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

BBC (2010). "Kuran Yakma Planı Yapan Rahip İngiltere Yolcusu", https://www.bbc.com/turkce/haberler/2010/12/101213_terryjones (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

BBC (2013). "Kuran Yakmak İsteyen ABD'li Papaza Gözaltı", https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/09/130912_kuran_papaz , (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

BBC (2023). "Danimarka Kuran Yakma Eylemlerini Yasaklamayı Tasarlıyor", <https://www.bbc.com/turkce/articles/cjezz7nj5n1o> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Council of Europe (2004). Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI): Müslümanlara Karşı Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılıkla Mücadele, 2004, <https://rm.coe.int/5-nolu-ecri-genel-politika-tavsiye-karar-muslumanlara-kars-hosgorusuzl/16808da199> (Erişim Tarihi:16.09.2023).

Cumhuriyet (2023). "İsveç'teki Kuran Yakma Eyleminin Ardından İsyan Çıktı", <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/isvecteki-kuran-yakma-eyleminin-ardindan-isyan-cikti-2116131> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Erdoğan, M. (2013). "Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğü: Özgürlükçü Bir Perspektif", <http://www.liberal.org.tr/sayfa/demokratik-toplumda-ifade-ozgurlugu-ozgurlukcu-bir-perspektif-mustafa-erdogan,224.php> (Erişim Tarihi: 16.09.2023).

Ergin S. (2023, 27 Ocak). "AİHM İctihatlarına Bakarsak Kuranı Kerim Yakmak İfade Özgürlüğü Olabilir Mi?", Hürriyet, <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sedat-ergin/aihm-ictihatlarina-bakarsak-kuran-i-kerim-yakmak-ifade-ozgurlugu-olabilir-mi-42210393> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Euronews (2023a), "İsveç Mahkemesi Kur'an Yakma Yasağını Kaldırdı: Güvenlik Gerekçesiyle Protesto Hakkı Kısıtlanamaz", <https://tr.euronews.com/2023/04/04/isvec-mahkemesi-kuran-yakma-yasagini-kaldirdi-guvenlik-gerekcesiyle-protesto-hakki-kisitla> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Euronews (2023b). "Kuran Yakma Eylemleri: İsveç'in Bağdat Büyükelçisi Sınır Dışı Edildi", <https://tr.euronews.com/2023/07/20/kuran-yakma-eylemleri-isvecin-bagdat-buyukelcisi-sinir-disi-edildi> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Euronews (2023c). "Danimarka'da Kuran-ı Kerim Yakma Eylemlerini Yasaklamak İçin Yasa Tasarısı Hazırlandı", <https://tr.euronews.com/2023/08/25/kuran-i-kerim-yakma-eylemleri-danimarkada-eylemleri-yasaklayan-tasari-meclise-sunuldu> , (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

Gülyeşil, M. O. (2023, 24 Ocak). "3 Soruda İsveç'te Kur'an Yakma Eylemi", Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/3-soruda-isvecte-kuran-yakma-eylemi/2795778> , (Erişim Tarihi: 31.09.2023).

Habertürk (2023). "Danimarka'da Türk Büyükelçiliği Önünde Kuran-ı Kerim Yakıldı", <https://www.haberturk.com/danimarka-da-turk-buyukelciligi-onunde-kuran-i-kerim-yakildi-3611597> , (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

<https://search.coe.int/cm/Pages/resultdetails.aspx?ObjectID=0900001680505d5b> , (Erişim Tarihi: 17.09.2023).

Recommendation No. R (97) 20 of The Committee of Ministers To Member States On "Hate Speech" (1997).

AİHM Kararları

Ben El Mahi and Others v. Denmark (dec.) -(5853/06), September 2006.

Case of Bouton v. France (Application No. 22636/19), Strasbourg, 13 October 2022.

Castells v. Spain, Council of Europe: European Court of Human Rights, 23/04/1992.

Choudhury v. United Kingdom, 17439/90, Council of Europe: European Court of Human Rights, 05/03/1991.

Handyside v. The United Kingdom, 5493/72, Council of Europe: European Court of Human Rights, 4 November 1976.

M'Bala M'Bala v. France, Başvuru No: 25239/13, 20.10.2015.

Otto-Preminger-Institut v. Austria (Application No. 13470/87), Strasbourg, 20 September 1994.

Wingrove v. The United Kingdom, (Application No. 19/1995/525/611), 25 November 1996.

Bilimsel Yayınlar

Ammirati, A., Massimi, A., Crescini, G., Capezio, V. (2021), Airport transit zones as places of arbitrary deprivation of freedom and suspension of rights, İtalya: Association for Juridical Studies on Immigration.

Avrupa Konseyi, (1950), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Roma, 4 Kasım 1950.

Aybay, R. Dardağan Kibar, E.G. (2010), Yabancılar Hukuku, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

BM Genel Kurulu, (2022), OPCAT, 18/12/2002 tarih ve 57/199 sayılı karar.

BM Genel Kurulu, (1985), Yaşadıkları Ülkelerin Uyuşu Olmayan Bireylerin İnsan Hakları Bildirgesi, New York, 13 Aralık 1985.

CPT, (2003), 13. Genel Rapor'dan Alıntı: Yabancı uyrukluların havayoluyla sınır dışı edilmesi, Strazburg: CPT.

CPT, (1997), 7. Genel Rapor'dan Alıntı: Yabancılar mevzuatına göre gözetim altında tutulan yabancı ülke vatandaşları, Strazburg: CPT.

Doğru, O., Nalbant, A. (2012), İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi, Açıklama ve Önemli Kararlar: 1. Cilt, Ankara: Yargıtay Başkanlığı Yayını.

Ekşi, N. (2016), Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku, 4. Baskı, Beta Yayınları.

OHCHR, (2014), Recommended Principles and Guidelines on Human Rights at International Borders, New York: OHCHR.

OHCHR, (2016), Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: Situation of migrants in transit, New York: OHCHR.

Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants, "Immigration detention in transit zones: What European courts say", 13.10.2022, <https://picum.org/immigration-detention-in-transit-zones-what-european-courts-say/>, (Erişim Tarihi: 06.07.2023).

Perruchoud, R., Redpath, J. (2011), Göç Terimleri Sözlüğü, Cenevre: Uluslararası Göç Örgütü Yayınları.

Snowden, E. (2013). "The strange, legally uncertain, limbo area of the airport transit zone", AirportWatch, 29 Haziran 2013, <https://www.airportwatch.org.uk/2013/06/terminal-man-at-manchester-40k-tax-cash-to-live-at-airport/>, (Erişim Tarihi: 06.07.2023).

TİHEK, (2019), Esenboğa Havalimanı Transit Alan Ziyareti Raporu, Rapor No: 2019/13, Ankara: TİHEK.

TİHEK, (2022), İzmir Adnan Menderes Havalimanı Transit Alan Ziyareti Raporu, Rapor No: 2022/01, Ankara: TİHEK.

Töre, N. (2016), Uluslararası Göç Hukuku, Ankara: Turhan Kitabevi.

Türk Dil Kurumu sözlükleri, (Çevrimiçi) <https://sozluk.gov.tr/>, E.T. 06.07.2023

Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü, Havaalanları: Havaalanı Tasarımı ve İşletimi, Annex-14, Cilt 1.

UNHCR, (2022), Global Trends Report, Cenevre: UNHCR.

Vaher, E., Tuvike, R. (2012). Detention of foreigners refused entry to the country, 2022, https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Detention%20of%20foreigners%20refused%20entry%20to%20the%20country_ENG.pdf, (Erişim Tarihi: 06.07.2023).

Yazar, E. (2021), İnsan Hakları Bağlamında Avrupa’da Yabancı Terörist Savaşçılar, Ankara: Adalet Yayınevi.

Yazar, E. (2022), “Mültecilerin İnsan Haklarının Korunmasında Anayasa Mahkemesinin Rolü”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1): 313-350.

Yazar, E. (2023), “Nezarethanelerin Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi Standartları Bağlamında İzlenmesi ve Raporlanması: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Örneği”, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Dergisi, 2023, (10): 197-251.

Yazar, E. (2023), “Vatandaşlıktan Yoksun Bırakmada Gözetilmesi Gereken İlkeler: İnsan Hakları Açısından Bir Değerlendirme”, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2023(1): 165-219.

Yıldız, A. (2014). Kötü Muamele İddialarının Etkili Soruşturulması Yükümlülüğüne İlişkin Türk Mahkeme Kararları Kaynakçası, Ankara: Avrupa Konseyi ve Adalet Bakanlığı Yayını.

Yokuş Sevük, H. (2013). “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Eziyet Suçu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, LXXI(1): 1273-1290.

Zabunoğlu, H.G. (2020). Kamu Hukuku Açısından Mülteciler: Modern Devletin Bir Anomalisi, Ankara: Yetkin Yayınları.

Yargı Kararları

AİHM, Amuur v. France, App no: 19776/92, (ECHR June 25 1996).

AİHM, Cruz Varas and others v. Sweden, App no 15576/89, (ECHR 20 March 1991).

AİHM, R.R. and others v. Hungary, App no: 36037/17, (ECHR March 2, 2021).

AİHM, Soering v. United Kingdom, App no 14038/88, (ECHR 7 July 1989).

AİHM, Z. A. and others v. Russia, App no: 61411/15, 61420/15, 61427/15 and 3028/16, (ECHR November 21 2019).

AYM, “Kötü Muamele Yasağına Dair Emsal Kararlar”, t.y., (Çevrimiçi)
<https://www.anayasa.gov.tr/tr/bireysel-basvuru/temel-hak-ve-ozgurluklerin-ihlaline-dair-emsal-kararlar/kotu-muamele-yasagina-dair-emsal-kararlar/kotu-muamele-yasagina-dair-emsal-kararlar-tum-liste>, E.T. 17.06.2023

AYM, Cezmi Demir Kararı, Başvuru No: 2013/293, K.T. 17.07.2014, p.90.

AYM, Işıl Yaykır Kararı, Başvuru No: 2013/2284, K.T. 15.04.2014.

AYM, K.A. Kararı, Başvuru No: 2014/13044, K.T. 11.11.2015, p.87-99.

İstanbul 3. İdare Mahkemesi, Emmanuel Fosso Someon Chedjou Kararı, Esas No: 2020/1748, Karar No: 1178.